

Türkiye
küçük
Millet Meclisleri
KASIM 2017 O.P. Raporu

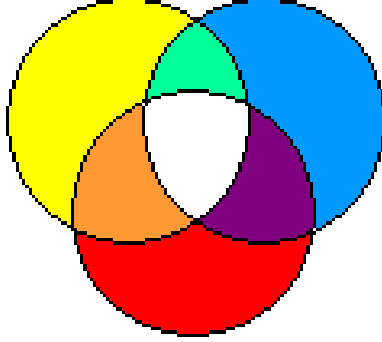
Şehirlerimize ihanet ettik mi?
Türkiye’de şehirleşme

www.tkmm.net

Ortak Paydalar

- ***Şehirlerimiz rant hırsına kurban gidiyor.***
  - ***Kamusal alanlar azalıyor.***
- ***Türkiye şehirleşme politikalarını bir bütün olarak gözden geçirmelidir.***
- ***Mimari ve estetik algımız üzerine tekraren tartışmalıyız.***

Hazırlayan:

Yakup K. KARABACAK

23 Kasım 2017

Türkiye küçük Millet Meclisleri Koordinasyonu

“Raporda yer alan görüşler TkMM katılımcılarına aittir.”

TkMM Girişimi, Uncular Cad. 28/2, TR- 34672 İSTANBUL

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ekim ayında yaptığı “şehirlerimize ihanet ettik” açıklaması, Türkiye'nin şehirleşme serüvenini yeniden tartışma konusu yaptı.

Şehirleşme politikaları sosyal, ekonomik ve siyasal oldukça farklı ve karmaşık nedenlerin sonucuyla şekilleniyor. Başlığın “ehliyet” isteyen alt başlıkları olsa da şehre alıcı gözle bakan ve sokaklarında yürüyen herkesin bu konuda söyleyebileceği bir şeyler olduğu da muhakkak!

Kasım 2017 buluşmaları “*Şehirlerimize ihanet ettik mi? Türkiye’de şehirleşme*” başlığı ile 11 ilde yapıldı. Buluşmalara 100 sivil toplum örgütü, 50’den fazla izleyici/kanaat önderi katıldı. Kasım buluşmalarında koltuğunu boş bırakmayan tek Milletvekili **Celal Doğan** (HDP-İstanbul) oldu.

Buluşmalara farklı illerde çok sayıda, akademisyen, mimar, mühendis özel konuk ya da katılımcı olarak iştirak etti.

Ele alınan konunun bağlamının yerelle oldukça ilintili olduğu rapor ve tutanaklar okunurken göz önünde bulundurulmalıdır. 11 ilin her birinde, yerel birçok somut durum kayda geçmiş ve tartışılmıştır. Ortak payda raporunun yazımında farklı örneklerin ele alınışından ve sonuçlarından ortak başlıklar derlenmesine öncelik verildi.

Buluşmaların gerçekleştiği illerin hem tarihsel hem de sosyal olarak farklı arka planlara sahip olması, başlıkların ortaklık ölçeğinin büyümesini sağlamıştır.

Taş taş üstüne...

Katılımcılarımız nezdinde şehirleşme bahsinde akla ilk gelenin “**inşaat**” olduğu muhakkak. Kamuoyunun da benzer bir eğilimi taşıdığını söylemek abartılı olmaz. Şehir ve inşaat arasında kurulan yakın kavramsal bağ, yine katılımcılarımızın kendisi tarafından eleştiriliyor. “İnşaat” sözcüğüne negatif bir anlam yüklendiğine ise şüphe yok. “İnşaat ve rant” arasında kurulan bağ farklı yönleriyle tartışılmış, eleştirilmiş. İnşaat rantının, bir şekilde şehirlerin planlı yapılaşması ihtimalini ortadan kaldırdığı düşünülüyor.

Türkiye'nin bilhassa 1980 sonrasında hız kazanan şehirleşmesinin, en başından bu yana yeni rant alanları yaratmaya

dayalı olduğu ve bu anlayışın halen devam ettiğinde büyük kesim hemfikir. Bunun ise ‘siyasi partiler üstü bir siyasal tercih’ olduğunun altı çiziliyor. Rant hem merkezi hükümetlerin hem de yerel idarelerin şehir politikalarındaki kambur olarak işaret ediliyor. Bu bakış açısıyla da, şehirlere ihanet etmenin kaçınılmaz olduğu, aynı bakış açısı sürdürüldüğü sürece de farklı sonuçlar elde edilemeyeceği sonucuna varılıyor.

Katılımcılarımız çuvaldızı siyasete batırrsa da, kendilerini iğnelemekten de geri durmuyorlar: Yurttaşların da rant üreten tercihlere, tüketici tercihleri ile meşruiyet sağladığı düşünülüyor. Elazığ’dan bir katılımcımızın veciz ifadesi ile meseleye açıklık kazandırılım: “250 metrekairelik ev isterseniz, bunu yapacak müteahhit bulunur, buna izin verecek belediye de...”

Siyasete batırılan çuvaldızın alt başlıkları ise hayli belirgin. Listenin başında yönetim hataları geliyor. Bilhassa şehirleşme politikalarının emanet edildiği, bürokrasinin keyfi uygulamaları, liyakati sıklıkla sorgulanmış. İmar planlarının hazırlanma süreci ve sonrasında bu planlara uygun hareket etme gayreti en sık verilen ortak örnekler. Bu süreçlerin ‘fiilen’ kamuoyunun gözünün önünden kaçırıldığı ise ortak bir kanaat. Belediye meclislerinde muhalefet etmekle sorumlu kılınmış siyasi partilerin performansı da, neredeyse her ilde eleştiriliyor. İmar ve şehir planlamasına ilişkin süreçlerin maksimum düzeyde katılım ve ortaklık ile yürütülmesi gerektiği önerisi defalarca dile gelmiş.

Özellikle 1980 sonrasında artan gecekondulaşma sorununa, sosyal bir vaka olarak ısrarla dikkat çekiliyor. Diyarbakır ve Mardin kMM’lerinde köy boşaltmaların sonuçlarından biri olarak tanımlanan, ıç göç olgusu, daha geniş ölçekte ekonomik nedenlerle köylerin plansız olarak şehirlere taşınması olarak teşhis edilmiş. Bu bahiste şehirleşmedeki planlama düzeyinin, ülkenin ve kentlerimizin ekonomik ve toplumsal diğer planlarıyla da yakından ilintili olduğu belirtilmiş. İnşaat sektöründeki devasa büyüklüğün, Türkiye’nin diğer sektörlerdeki görece küçüklüğünü telafi etmenin ek ‘kestirme yolu’ olduğunu, “ihabetin” de bu tercihin bir sonucu olduğunu aktaran katılımcılarımız var.

Dikine değil enine/yatay yapılaşmanın kesin bir çözüm olduğu iddia edilmemiş; ancak katılımcılarımızın önemli bir kesiminin tercihinin de bu yönde olduğu açık.

Ortak paydaya yansıtılmasa da, yerel yöneticilerin belirlenmesinde, seçiminde siyasi partilerin yerel dinamiklere ve yurttaşlara daha fazla fikir danışmasında fayda görüldüğünü de ekleyelim.

Nerde o eski ...

Şehirlerimizin tarihsel dokusunun korunamadığı her ilde altı en çok çizilen vaka. Bilhassa Kayseri, Diyarbakır, Mardin gibi köklü geçmişe, tarihi mimari ve estetik planlara sahip şehirlerdeki katılımcılarımız bu vurguyu daha sert yapıyorlar. “İstanbul’un silueti” misali milli bir örnek olarak her toplantı da dile gelmiş.

Şehirlerin, yaşayan tabiatları olduğu, bu nedenle kuşaklar aşan bir gözle irdelenmesi gerektiği bir başka ortaklık. Bu sonuca varılan değerlendirmelerin gerekçelerinde ise ağırlıklı olarak kamusal alanların ve yeşil alanların hızla azalmasına dikkat çekiliyor. Bu bağlamda küçüğünden büyüğüne tüm şehirlerimizin çeşitli ve benzer altyapı sorunlarıyla malul olduğu da tespit edilmiş. Bilhassa ‘Avrupa görmüş’ katılımcılarımızdan, başka dünya kentleri ile yapılan kıyaslara da tutanaklarda sıklıkla rastladık.

Özellikle İstanbul ve Ankara dışında toplanılan diğer Anadolu şehirlerinde, katılımcılarımızın sosyal bir olgu olarak “komşuluğa” ve komşuluğun erozyonuna yaptıkları vurguyu kaydetmek gerekir. Kentsel dönüşüm ile ve başka yollarla yeniden imar edilen şehirlerin bu “tarihsel ve kültürel dokuyu” mekânsal olarak erozyona uğrattığından dert yanılıyor. Sosyal ve kültürel bağları pekiştirecek, park, bahçe, kültürel ve sportif faaliyet alanlarının kısıtlılığı bu alt başlıkta da sıklıkla ifade edilmiş.

Rapora, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklamalarını hatırlatarak başladık, buna yaklaşarak bitirelim: katılımcılarımızdan bir kısmı Cumhurbaşkanı’nın açıklamalarını “yeni inşaat hamlelerinin” habercisi olarak yorumlarken, bir kısmı da samimi bir “yüzleşme” olarak değerlendirmiş.

Sayılarla TkMM Kasım 2017 Forum Toplantıları

Gerçekleşme sayı ve oranları:

Yapılması Gereken Toplantı Sayısı: 14

Yapılan toplantı sayısı: **11, % 78,5**

Sivil Toplum katılımı:

Olması gereken sivil toplum katılımcı sayısı: **220**

Toplam sivil toplum katılımcı sayısı: **86, % 39,09**

Seçilmişlerin katılımı:

Katılması gereken milletvekili sayısı: **66**

Katılan toplam milletvekili sayısı ve oranı: **1, % 1,5**

Katılması gereken belediye başkanı sayısı: **11**

Katılan toplam belediye başkanı sayısı ve oranı: -

Özel Konuk ağırlayan il sayısı: **4**

Medya ilgisi:

Toplantılara katılan medya muhabiri sayısı toplam: **14**

Toplantılara kim ev sahipliği yaptı?

Ev sahipliği yapan belediyeler ve oranı: **5 % 45,45**

Ev sahipliği yapan meslek odaları ve oranı: **-% -**

Ev sahipliği yapan STÖ sayısı ve oranı: **5, % 45,45**

Ev sahipliği yapan sendika sayısı ve oranı: **1, % 9,09**

Sivil toplum bileşenlerinin katılım oranları:

Katılımcı meslek odaları sayısı: **5, % 5,81**

Katılımcı sendika sayısı: **8, % 9,30**

Katılımcı dernek/vakıf/girişim sayısı: **73, % 84,88**

İzleyiciler:

İzleyici olarak katılanlar: 56

Kanaat Önderleri: 3

Parti Temsilcileri: 10